

Ingars Gusāns (Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija)
LATGALIEŠU MŪZIKAS RAKSTUROJUMS (2005–2016)

Atslēgas vārdi: *latgaliešu valoda, populārā mūzika, mūzikas tirgus, novērtējums, Latgale.*

Sava veida ceturtā Latgales atmoda sākās 21. gadsimta sākumā, kad savu vārdu ar vecāko līdzgaitnieku palīdzību pieteica jaunā paaudze, resp. tie, kas bija dzimuši pārejas posmā uz neatkarīgo Latviju. Viņi bija atvērti jaunām idejām, visu latgalisko uztverot absolūti dabiski un to vērtot par pamatu savai pašizpaušmei. Tā izveidojās pirmās jaunās paaudzes latgaliešu populārās mūzikas grupas „Borowa MC” un „Bez PVN”, kas katra savā stilā pauda savas jūtas, pārdzīvojumus, novērojumus un vēlmes par Latgali un latgaliskumu.

Lai vai kā, bet tieši dabiskums, kas izpaudās gan grupas dalībnieku uzvedībā, gan viņu tekstos, kas bija adresēti ikvienam latgalietim un arī pārstāvēja ikvienu no viņiem – tas viss palīdzēja latgaliskās pašapziņas celšanā. Dažiem tas bija reāls atspēriens pašapziņas izaugsmē, lai vairs nekautrētos runāt latgaliski ne tikai Latgalē, bet arī pārējā Latvijā, nebaidītos atzīt, ka „es nāku no LATGALES”. Un tad jau atdzima vai radās vēl citas grupas, kas uztvēra šo vilni un vismaz uz kādu laiku radīja zināmu stabilitātes sajūtu, ka arī Latgalē mūzikas tendences attīstās laikiem līdzīgi. Pētījumā ir meklētas atbildes uz jautājumiem, vai situācija latgaliešu mūzikā ir mainījusies, kādas tendences tajā dominē, kā latgaliešu grupas uztver dažādas mērķauditorijas, kāpēc?

Šajā laikā ir iznākuši vismaz 44 albumi, kas ir saistāmi ar Latgali (dziesmas ir latgaliski vai to tematika ir saistīta ar Latgali). Sevišķi veiksmīgi Latgales izpildītājiem („Galaktika”, „Ginc un Es”, Inga un Normunds, „Baltie Lāči”, dziedošās ģimenes) bija un ir šlāgermūzikas stils, kur joprojām vairāki izpildītāji aktīvi darbojas un gūst panākumus galvenajā Latvijas mūzikas vērtēšanas kritērijā – dažādās dziesmu aptaujās. Pēc acīmredzamajiem panākumiem laikā no 2006. līdz 2011. gadam popmūzikas un rokmūzikas laukā iestājās zināms miers, kas atkal ir izkustināts pēdējos pāris gados, kad par sevi Latvijas mūzikā atgādina vairāki izpildītāji („Dabasu Durovys”, Guntra Kuzmina, Sovvaļņiks).

Mūsdienās, mainoties mūzikas industrijas un klausītāju pieprasījumam un ieradumiem, kad liela daļa vairs nepērk materiāli tveramus mūzikas formātus (CD, plates, kasetes), liela nozīme grupas atpazīstamības veidošanā ir internetam, kas paver plašas iespējas tikt sadzirdētam un tai pat laikā nepamanītam milzīgajā informācijas gūzmā.

Pētījumā ir aplūkots, kādi ir bijuši grupu panākumi dziesmu aptaujās. Izjautājot grupu līderus, ir apzināts, kas mainījies grupu mūzikas stilos, kādi ir iemesli darbības pārtraukumiem, vai ir mainījusies publika un tās gaume, kāda attieksme ir pret internetu kā starpnieku mūzikas izplatīšanā. Ir apskatīti arī latgaliešu mūzikas festivāli un to nozīme latgaliešu grupu atbalstīšanā.